

Jaarverslag Stichting Bocas Sanas Holanda Maimón

2013

Inhoudsopgave:

1	GEGEVENS EN CONTACT	2
2	DOELSTELLING	2
3	BELEIDSPLAN	2
3.1	STRATEGIE.....	2
3.2	BELEIDSVISIE.....	3
3.3	HET FIT –FOR-SCHOOL SYSTEEM: BASIS VOOR HET WERK VAN BOCAS SANAS	3
4	RESULTATEN BEHAALD IN DE PERIODE 2008-2012	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
5	ACTIVITEITEN IN 2012	5
6	SAMENSTELLING BESTUUR.....	7
7	FINANCIËN:	7
8	PARTNER ORGANISATIES	10

1 GEGEVENS EN CONTACT

Naam: Bocas Sanas Holanda Maimón (kort: Bocas Sanas)

RSIN: 821256701

Oprichtingsdatum: 18 september 2009

Adres: Oudlaan 13, 6708RC Wageningen
Secretariaat: Molenberg 45, 3911 PR Rhenen

Telefoon: 0317-416748, 0317-616537

Email: m.c.doorman@gmail.com, holder@xs4all.nl

2 DOELSTELLING

De doelstelling van Bocas Sanas is het bevorderen van de mondgezondheid van de jeugd door preventie en curatieve zorg. Het werkgebied is het Noorden van de Dominicaanse Republiek, met name de arme rurale gebieden van het district Maimón, in de provincie Puerto Plata,.

Gebitsproblemen hebben een grotere invloed op de algemene gezondheid dan in het algemeen wordt gedacht. De Wereld Gezondheidsorganisatie WHO stelt dat gebitsproblemen in ontwikkelingslanden zorgen voor meer ziekteverzuim dan malaria, bloedarmoede, en tuberculose samen. Gebitsproblemen hebben daardoor een grote negatieve invloed op het welzijn van de bevolking, op scholing en de economie.

In de meeste ontwikkelingslanden is de capaciteit van de tandheelkundige gezondheidszorg beperkt, in het bijzonder op het platteland. Veel mensen hebben weinig of geen toegang tot een adequate gezondheidszorg, en nog minder tot tandheelkundige zorg en preventie. De stichting “Bocas Sanas Holanda-Maimón” wil zich inzetten om daar iets aan te veranderen: “Bocas Sanas” is Spaans voor “Gezonde monden”.

3 BELEIDSPLAN

3.1 Strategie

De stichting streeft naar een betere mondgezondheid van kinderen op het Dominicaanse platteland op de volgende manieren:

- 1) De inzet van Nederlandse en Dominicaanse tandheelkundige vrijwilligers voor het geven van preventieve en curatieve zorg in het werkgebied van de Stichting
- 2) Het verduurzamen van de gegeven hulp door het op scholen opzetten van mondhygiëne systemen gebaseerd op schoolpoetsen: kinderen poetsen in speciaal daarvoor gemaakte poetsinstallaties één maal per dag hun tanden op school, volgens het Fit for School systeem (hieronder volgt een meer gedetailleerde uitleg)
- 3) Het werven van fondsen en materialen, waarmee de preventieve en curatieve zorg uitgevoerd kan worden

- 4) Het bekend maken van de activiteiten van de stichting, met het doel verdere financiële, logistieke en overige steun te verkrijgen
- 5) Samenwerking met gelijkgestemde organisaties in Nederland, de Dominicaanse Republiek, en internationaal, voor het opdoen en uitwisselen van kennis en ervaring met als doel een zo optimaal mogelijke werkwijze te ontwikkelen
- 6) Samenwerking met Dominicaanse overheidsinstanties, bedrijven en lokale organisaties, om zoveel mogelijk draagvlak te ontwikkelen

3.2 Beleidsvisie

Het voornaamste doel van Bocas Sanas is preventieve zorg: het bevorderen van een goede mondverzorging. Daar ligt een grote behoefte, omdat er in de DR relatief weinig aandacht aan besteed wordt en vooral, weinig expertise over aanwezig is. Dit betekent ook dat we het prima vinden als teams van Nederlandse tandheelkundigen naar de DR komen om eenmalig curatieve zorg te verlenen, maar het is niet de grootste prioriteit. In principe kan Bocas Sanas, mits adequaat vertegenwoordigd in de DR, ook Dominicaanse collega's benaderen die dan op een zondag honderden patiënten behandelen. Bocas Sanas is echter opgericht vanuit de overtuiging dat juist preventie bevorderd moet worden. Doel is vooral voorkomen van mondziekten, preventie door middel van educatie; mensen bewust maken, en goede mondverzorging faciliteren, vooral bij kinderen, door verschaffing van materiaal en voorzieningen, met name poetsinstallaties.

Voorlichtingsmateriaal: we willen het systeem van dagelijks poetsen op school bevorderen, volgens de door de WHO aangeraden Fit for School methode, zowel richting rurale bevolking (kinderen, ouders, onderwijzers) als richting autoriteiten. Doel is om op de lange duur het Fit for School programma als nationaal beleid op alle lagere scholen in te laten voeren, met als tussenstappen de provincie Puerto Plata, in het noorden van de Dom. Republiek, en als eerste stap, de districten Maimón en Sosua. Adoptie van het Fit for School systeem door het Dominicaanse Ministerie van Gezondheid moet bevorderd worden door presentaties en het uitnodigen van functionarissen om te laten zien hoe het systeem in de praktijk werkt. Bij de bespreking met de autoriteiten zal duidelijk gemaakt worden dat de benadering wordt ondersteund door de WHO, UNICEF en UNESCO.

ART methode: Een centraal onderdeel van de werkstrategie van Bocas Sanas is het gebruik van de methode A-traumatic Restoration Treatment (ART), speciaal ontwikkeld voor gebieden zonder voorzieningen als electriciteit.

3.3 Het Fit –for-School systeem: basis voor het werk van Bocas Sanas

In de loop der jaren is men op basis van onderzoek en praktische ervaring tot de volgende conclusies gekomen t.a.v. het bevorderen van mondgezondheid in ontwikkelingslanden:

- 1) Curatieve zorg door buitenstaanders is vergelijkbaar met “noodhulp” of humanitaire hulp: verhelpt problemen van het moment, maar geeft geen blijvend resultaat.
- 2) Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat enkel voorlichting geven geen blijvend effect heeft (overzichtsartikelen en evaluaties in ondermeer Marokko)
- 3) De meest zinvolle en effectieve manier om blijvend resultaat te boeken, en ook de meest efficiënte manier, is het opzetten van een poetsstelsel op lagere scholen. Het systeem heeft drie componenten: a) dagelijks poetsen met fluoride tandpasta, b) dagelijks handenwassen met zeep en c) twee maal per jaar een albendazole tablet tegen worminfecties. Met hoog rendement wordt bedoeld het voorkomen van ziekten die veroorzaakt worden door een gebrek aan hygiëne tegen lage kosten. Gebrek aan

hygiëne veroorzaakt tandbederf en parodontale ziekten, luchtweginfecties en diarree en daarmee samenhangende problemen als pijn, ondervoeding en ziekteverzuim.

Het bovenstaande is uitgewerkt in het 'Fit for School' programma, <http://www.fitforschool.ph/>, dat onder meer is opgezet in een provincie in de Filippijnen, met positieve, gedocumenteerde ervaringen. Kenmerken:

- 1) Goed handen wassen is essentieel voor de hygiëne, iedere dag met zeep. Kinderen wordt geleerd "chirurgisch" te wassen, handen droog wapperen (geen handdoeken – bron van bacteriën!)
- 2) Kinderen krijgen ieder een eigen tandenborstel, één maal per jaar, die wordt bewaard op school
- 3) Tandpasta met de juiste hoeveelheid fluoride ionen wordt in het land geproduceerd en verpakt in een soort grote handzeep container, die per druk op de dispenser knop 0.3 mm pasta geeft.
- 4) Kinderen pakken iedere dag hun borstel, halen pasta op bij een ouder kind (niet de leerkracht, zodat die geen extra werk er aan heeft!), dat uit de container ieder kind een toefje tandpasta geeft
- 5) Kinderen wordt geleerd na het poetsen niet te spoelen, voor een langduriger effect van de pasta. Wel is water nodig om de borstel uit te spoelen
- 6) Ouders moeten betrokken worden bij het systeem. Ze moeten goede voorlichting krijgen over het ontbreken van mondzorg: niet alleen cariës maar ook ontstekingen, pijn, eetproblemen leidend tot verzwakking en andere ziekten. Ouders kunnen het opslagsysteem voor tandenborstels maken, en eventueel faciliteit voor handen wassen, watertoevoer.
- 7) Het systeem kan het best gecombineerd worden met alle kinderen twee maal per jaar ontwormingstabletten te geven. Daarbij hoort controle dat de pil is doorgeslikt. Ouders moeten goed geïnformeerd worden over het nut en het ontzenuwen van verhalen dat kinderen blind of doof kunnen worden omdat door de tabletten de wormen door oren en ogen naar buiten komen.
- 8) Lokale, regionale en centrale overheden moeten verantwoordelijk worden voor het systeem. De overheid moet de kosten dekken voor tandenborstels, pasta, waarvoor een vast onderdeel van het jaarlijks budget gereserveerd moet worden. Dit is goed gelukt in de Filippijnen (maar: multinationale leveranciers, het succes gezien hebbende, wilden wel tijdelijk gratis leveren, hetgeen het systeem dreigt te verstoren: als sponsoren zich terugtrekken is er geen geld meer).

De Fit for School methode wordt aanbevolen door de Wereld Gezondheid Organisatie, vooral omdat ze tegen lage kosten belangrijk kan bijdragen aan een betere mond- en algemene gezondheid van kinderen. In Nepal en de Filippijnen, waar men dit plan voor het eerst introduceerde, is er sindsdien een duidelijke afname van cariës, schoolverzuim nam erdoor af, en de body mass index van de kinderen nam toe (zie voor meer informatie www.fitforschool.ph)

De Stichting Bocas Sanas baseert haar werk op deze methode. Het grote verschil is dat er door Bocas Sanas geen ontwormingskuren gegeven worden. Parasieten komen namelijk niet vaak voor in de Dominicaanse Republiek.

4 ACTIVITEITEN IN 2013

In 2013 gingen we voor het eerst met twee Bocas Sanas teams naar de Dominicaanse Republiek. In februari was er de werkreis naar Maimon, het oorspronkelijke werkgebied van Bocas Sanas. Het tweede team ging in oktober twee weken helpen in Sosua.

Maimon verwelkomde al voor de vijfde keer een Bocas Sanas team, weer met 14 professionals en ondersteuners. Controles en behandeling vonden deze keer gedeeltelijk op school en gedeeltelijk in de kliniek plaats. Er werden ca 600 kinderen gecontroleerd en behandeld. Het poetsgedrag werd geëvalueerd. In de helft van de scholen ging het tandenpoetsen uitstekend, in de andere helft liep het niet zoals gehoopt. Er werd gezamenlijk naar een oplossing gezocht.

Er kwam weer versterking uit Santiago: het tandartsenteam kwam een hele dag naar Maimon om te helpen met tanden trekken en vullen, en overige zorg te bieden aan zo een 250 mensen.

Sommige poetsinstallaties waren helaas al aan renovatie/vervanging toe. Omdat dit wel erg snel is, werd besloten om voortaan de installaties te laten bouwen door een professional. Dat is duurder maar wel duurzamer.

Er viel in Maimon ook een feestje te vieren: Bocas Sanas is na 5 jaar een begrip in Maimon en omgeving! Sinds 2008 hebben

- vijf teams met in totaal 68 Nederlandse vrijwilligers (waaronder meerdere recidivisten!) deelgenomen aan de twee-weekse werkbezoeken
- heel wat vrijwilligers in Nederland én hun vrienden en familie zich jaar na jaar ingezet om vrijwilligers te werven en fondsen en materialen te werven
- 16 Dominicaanse vrijwilligers meegeholpen bij de twee-weekse werkbezoeken en de voorbereidende en follow-up activiteiten
- naar schatting tegen de 5000 kinderen in de regio Maimon en omstreken geprofiteerd van de via Bocas Sanas verkregen preventieve zorg, en 3000 mensen, kinderen en volwassenen, geprofiteerd van curatieve zorg.

In oktober 2013 vertrok een groep van 12 vrijwilligers voor het verlenen van preventieve en curatieve zorg op twee scholen in de gemeente Sosua. De werkwijze was dezelfde als in Maimon: voorlichting geven in de klassen, controles uitvoeren en vastgestelde problemen zoveel mogelijk aanpakken. Van de 414 gecontroleerde kinderen werden er 257 behandeld. Ernstige gevallen werden doorverwezen.

De burgemeester Lic Ilona Neuman en de afdeling Educatie en Gezondheid van de gemeente zijn nauw betrokken bij dit project. We zijn er trots op dat de poetsinstallatie (met waterinstallatie) op de school van Loma Bajita door de gemeente betaald werd. Dit is een goede eerste stap in de richting van het adopteren van het schoolpoetsen door de Dominicaanse overheid.

In 2013 hebben we in totaal 3 nieuwe poetsinstallaties in gebruik genomen. Dat brengt het aantal door Bocas Sanas geplaatste poetsinstallaties nu op 9.

Ook gingen we door met nieuwe scholen in het district Maimón te interesseren voor het programma. Als schooldirectie, personeel en ouders serieuze interesse toonden om het programma te volgen en het dagelijks tanden poetsen in te passen in de schoolagenda, werden afspraken gemaakt voor verdere opvolging.

Helaas werden we geconfronteerd met vertragingen bij de constructie van poetsinstallaties, en wel door een project op nationaal niveau. In 2013 startte men namelijk met het verbouwen van alle schooltjes in de Dominicaanse Republiek. Kinderen zullen voortaan 8 uur per dag les krijgen in plaats van de gebruikelijke 4 uur. Er moet daarom overal een eetzaal komen, want de kinderen krijgen voortaan eten op school. De maaltijden worden verzorgd (of zullen verzorgd worden) door een bedrijf.

Dit is natuurlijk een initiatief om toe te juichen. Wel is het onhandig dat de volgorde van de verbouwingen per loting gebeurt, en dat de verbouwing niet altijd op de geplande datum begint. Scholen weten dus eigenlijk zelden waar ze aan toe zijn, en daarom gaan schoolactiviteiten gewoon door tot men daadwerkelijk begint met sloop of renovatie.

Iedereen zal begrijpen dat we daarom een tijdelijke stop gezet hebben op het plaatsen van poetsbakken, dat we alleen aan scholen die al verbouwd zijn een poetsbak doneren.

In 2013 gebeurden de meeste sponsoractiviteiten buiten Bocas Sanas om.

Zo ging de opbrengst van de midzomer rally van de Kiwanis Club Barneveld naar Bocas Sanas. We kregen van hen het ongelofelijke bedrag van 5000 euro voor de bouw van poetsinstallaties!

Een paar weken later sponsorden Annie en Moniek Rekker Bocas Sanas met hun deelname aan de Carbage run, een rally met auto's van minder dan 500 euro. Zij haalden 1000 euro binnen voor ons!

Zelf organiseerden we een dans- en eetfestijn in Wageningen, goed voor 500 euro.

Het bestuur vergaderde twee keer. Belangrijkste onderwerpen: evaluatie van de werkweken in februari 2013, voorbereiding van de werkweken in Sosua, de voorbereiding van de werkweken in februari 2014, de actuele situatie en problemen van de scholen die we helpen, de samenwerking met mensen ginder en hier. Gezien Cristina sinds oktober 2012 de helft van het jaar in DR is, was dat een extra aanleiding om de plannen bij te stellen. Cristina werkt er immers op vrijwillige basis bijna full-time aan het Bocas Sanas programma.

Er waren 2 bijeenkomsten met de Sosua-groep en 2 met de Maimongroep die in februari 2014 vertrekt. Doel van de bijeenkomsten: alvast wennen aan elkaar, samen de plannen doorspreken, voorbereiden voor werken in primitieve omstandigheden, omgaan met angstige kinderen enz, kortom het voorbereiden van de werkreis in al zijn aspecten. Ook werd een basiscursus "spaans bij de tandartsstoel" aangeboden. En beide groepen kregen een praktische bijscholing in de ART-techniek.

We hebben eind 2013 meer dan voorheen aandacht besteed aan het uitschrijven van een jaarverslag en financieel verslag 2012, gezien de aangescherpte regels voor

ANBI's. We zijn blij dat we daarvoor de hulp kregen van Frans Doorman en de boekhouder van onze penningmeester. Sinds 1 januari zijn de verslagen te lezen op onze website.

Onze website werd in 2013 keer bezocht.

5 SAMENSTELLING BESTUUR

Voorzitter: Maria Cristina Doorman-Vasquez
 Secretaris: Lieva Verdegem Holderbeke
 Penningmeester: Selma Burrekers
 Lid: Nicolette Hooijschuur
 Lid: Agatha Rijpma-Huitema (vanaf november 2013)

6 FINANCIËN

6.1 Balans

	Balans per 31 december			
	2013		2012	
ACTIVA				
Vaste activa				
Tandartsstoelen, overige apparatuur	€ 1.286	€ 1.286	€ 1.608	€ 1.608
Vlottende activa				
Betaling reisburo team 2014	€ 11.450	€ 11.450	€ -	€ 21.991
Kas	€ -		€ -	
Bank	€ 14.162	€ 14.162	€ 10.695	€ 10.695
Totaal activa		€ 26.898		€ 34.294
PASSIVA				
Kapitaal				
Eigen vermogen	€ 14.848	€ 14.848	€ 10.779	€ 10.779

Overige schulden

Ontvangen reiskosten team 2014	€ 12.050		€ 23.515	
		€ 12.050		€ 23.515
Totaal passiva		€ 26.898		€ 34.294

6.2 Kapitaal**Kapitaal**

Kapitaal 1-01-2013	€ 10.779
Bedrijfsresultaat	€ 4.069
Kapitaal 31-12-2013	<u>€ 14.848</u>

6.3 Baten en lasten**2013****Baten**

Donaties reiskosten vrijwilligers	€ 41.823
Donaties algemeen	€ 8.772
	<u>€ 50.595</u>

Kosten

Kosten Nederland		
Vrijwilligers reiskosten	€ 37.919	
Kosten groepsvoorbereiding	€ 340	
Kosten bestuur	€ 34	
Promotie Bocas Sanas	€ 91	
Overige kosten	€ 220	
Kosten buitenland		
Transport	€ 2.296	
Kosten groep (uit € 200 bijdrage)	€ 2.328	
Materiaal (voorlichting en zorg)	€ 3.210	
Kosten poetsinstallaties	€ 88	
Promotiemateriaal	€ -	
Overige kosten	€ -	
		<u>€ 46.526</u>
Resultaat		<u>€ 4.069</u>

Noten:

- 1) De post vrijwilligers – reiskosten bestaat uit betalingen door de vrijwilligers zelf en uitgaven van Bocas Sanas voor de kosten van vliegreis naar en verblijf in de

Dominicaanse Republiek. De transportkosten ter plekke (inclusief huur van een truck met chauffeur), beroepsaansprakelijkheidsverzekering, werkshirts etc., zijn apart gerubriceerd als Kosten Groep (onder Kosten Buitenland), en zijn betaald uit een extra bijdrage van de vrijwilligers van € 200.

- 2) De inkomsten en uitgaven reiskosten vrijwilligers zouden in theorie hetzelfde moeten zijn, maar zijn dat in de praktijk niet omdat de kosten in verschillende jaren vallen. Zo hebben de vrijwilligers voor februari 2012 al een deel van hun reiskosten betaald in 2011. Hetzelfde geldt voor de vrijwilligers van februari 2013: zij betaalden al een deel van de kosten in 2012, en ook een deel van de betalingen aan het reisbureau werd al in 2012 gedaan. Deze bedragen worden echter doorgeschoven naar 2013, hetgeen ook op de balans aangegeven staat.
- 3) De € 200 die iedere vrijwilliger bijdraagt, worden ruwweg als volgt besteed: ongeveer € 100 aan lokaal transport (één of twee maal daags van hotel naar werkplek en weer terug), ongeveer € 30 voor een aansprakelijkheidsverzekering (deelnemers sluiten zelf een reisverzekering af), ongeveer € 40 voor Bocas Sanas T-shirts (3-4 per persoon), en ongeveer € 30 aan overige kosten (drinkwater, snacks, kleine maaltijden, etc.). Eventueel resterend geld wordt beschouwd als een extra donatie aan Bocas Sanas, anderzijds wordt een tekort betaald uit de Bocas Sanas fondsen.

6.4 Kostenverdeling

Onderstaande tabel geeft een beeld van de uitgaven en verdeling kosten over de verschillende posten voor de niet aan de groepsreis gerelateerde uitgaven (dus zonder de in Nederland betaalde kosten voor vliegreis en hotel).

Kosten Nederland	Bedrag	%
Kosten groepsvoorbereiding	€ 340	3,8
Kosten bestuur	€ 34	0,4
Promotie Bocas Sanas	€ 91	1,0
Overige kosten	€ 220	2,5
Kosten buitenland		
Transport	€ 2.296	25,9
Kosten groep (uit € 200 bijdrage)	€ 2.328	26,3
Materiaal (voorlichting en zorg)	€ 3.210	36,2
Kosten poetsinstallatie	€ 88	1,0
Promotiemateriaal	€ -	0,0
Overige kosten	€ 256	2,9
Totaal	€ 8.863	100,0

De grootste kostenposten in 2012 waren materiaalkosten (36%), kosten groep (26%, opgebracht door de vrijwilligers zelf, dus niet door donateurs), en transport (26%).

Alhoewel in het jaarverslag van 2012 de verwachting werd geuit dat in 2013 en 2014 de uitgaven aan poetsinstallaties zouden stijgen werd in werkelijkheid in 2013 slechts 1% van de totale uitgaven aan poetsinstallaties besteed. Zoals elders in dit rapport aangegeven werd de bouw van slechts één poetsinstallatie ondersteund, waarvan de materiaals- en arbeidskosten werden gefinancierd door de gemeente Sosua. Dit ondanks het feit dat er in 2013 verschillende grote donaties werden gedaan voor met name het bouwen van poetsinstallaties. De reden van de geringe bestedingen is dat er in 2013 en 2014 een groot schoolbouwprogramma wordt uitgevoerd door de nationale overheid, waardoor er op vrijwel alle scholen gebouwd en verbouwd wordt. Besloten werd te wachten tot het schoolbouwprogramma zou zijn afgerond of althans voldoende ver zou zijn voltooid om de bouw van een poetsinstallatie in te kunnen plannen – in 2014 en in sommige gevallen wellicht 2015.

Bovenstaand overzicht laat zien dat minder dan een half % van de uitgaven werd besteed aan bestuurskosten, en maar 4% aan de voorbereiding van de groepsreis in Nederland. De post overige kosten bestaat voornamelijk uit bankkosten (in 2013 nog alleen in Nederland, in 2014 zal ook in de Dominicaanse Republiek een bankrekening worden geopend).

Bankrekening: Stichting Bocas Sanas, ABN-AMRO Groningen, Rek. no. 55.72.60.612

7 PARTNER ORGANISATIES

Graag wil het bestuur van Bocas Sanas alle donateurs bedanken, alsmede Henny van Ginkel en Domingo Rodriguez van de Stichting Candida-Minaya – Maimón, Hugo Verkade van de Stichting Hulp Dominicaanse Republiek, en alle andere organisaties en vrijwilligers die met bijdragen in geld en/of natura ons project mede mogelijk gemaakt hebben, waaronder de Nederlandse Vereniging van Mondhygiënist en de Stichting Dental Health International.